

PRIRUČNIK ZA ODREĐIVANJE KOPNENIH STANIŠTA U HRVATSKOJ PREMA DIREKTIVI O STANIŠTIMA EU

Jasenka Topić i Joso Vukelić

Državni zavod za zaštitu prirode

JASENKA TOPIĆ i JOSO VUKELIĆ

Priručnik za određivanje kopnenih staništa u Hrvatskoj prema Direktivi o staništima EU

Državni zavod za zaštitu prirode
Zagreb, 2009.

PREDGOVOR

Već nekoliko godina su naponi zaštite prirode u Hrvatskoj koncentrirani na ispunjavanje obveza u sklopu priprema za pristup Europskoj uniji. Najveća od njih odnosi se na uspostavljanje ekološke mreže NATURA 2000 u Hrvatskoj. NATURA 2000 je sveobuhvatna mreža područja očuvane prirode kroz koju zemlje članice EU osiguravaju opstanak više od tisuću ugroženih vrsta i oko 230 stanišnih tipova. Te vrste i staništa su zaštićeni posebnim propisima - Direktivom o pticama i Direktivom o staništima. Hrvatska ima vrlo značajnu ulogu u očuvanju biološke raznolikosti Europe. Od ukupno devet biogeografskih regija koje objedinjuju ekološki srodna područja europskoga kontinenta, kroz Hrvatsku se protežu čak četiri. Na relativno malom teritoriju, ovdje su zastupljene nizine s močvarama i poplavnim šumama, brda, krška gorja s velikim očuvanim kompleksima gorskih šuma i stabilnim populacijama velikih zvijeri, izuzetno razvedena obala s mnoštvom otoka, bogato podmorje te jedinstvena podzemna staništa s obiljem endemičnih svojti.

Iz bogatoga popisa Dodatka I. Direktive o staništima koji nabroja zaštićene stanišne tipove na području EU, u Hrvatskoj ih je zastupljeno 72 – gotovo trećina. S izuzetkom šest morskih i jednoga podzemnog, svi su opisani u ovome priručniku. Njihovi autori spadaju među naše vodeće fitocenologe. Tijekom izrade ovoga priručnika i višegodišnje vrlo aktivne i plodonosne suradnje s Državnim zavodom za zaštitu prirode na pripremi prijedloga NATURA 2000 za Hrvatsku, oni su bili prisiljeni izaći iz okvira fitocenologije i raditi na širem konceptu klasifikacije staništa u kojemu stanište predstavlja jedinstvenu funkcionalnu jedinicu ekološkog sustava. Imali su vrlo zahtjevni zadatak - opisati staništa Hrvatske sukladno opisima iz Interpretacijskog priručnika za staništa EU kao službenog dokumenta vezanog uz Direktivu o staništima i to na način da opisi uključe cjelokupnu raznolikost svakog pojedinog europskog stanišnog tipa na teritoriju Hrvatske. Postojeću Nacionalnu klasifikaciju staništa trebalo je staviti u odnos s europskom klasifikacijom i napraviti 'ključ' koji ih međusobno povezuje. S obzirom da se nacionalna klasifikacija gotovo isključivo temelji na fitocenologiji, odnosno biljnim zajednicama to je bio složen zadatak kojega su autori obavili vrlo uspješno.

Na kraju treba naglasiti da ovaj priručnik nedvojbeno nadilazi znanstveni i stručni doprinos zaštiti prirode te predstavlja privlačnu publikaciju za širu javnost. Prikazi staništa obogaćeni su podacima o njihovoj rasprostranjenosti u Hrvatskoj, stanju očuvanosti, uzrocima ugroženosti i predloženim mjerama zaštite. Više od 800 fotografija pojedinih staništa i njihovih karakterističnih vrsta daju posebnu vrijednost ovoj knjizi koja je doista reprezentativni doprinos uključivanju Hrvatske u europski program NATURA 2000.

Davorin Marković, ravnatelj
Državni zavod za zaštitu prirode